

Obchodování s Kambodžou: Prostředí, příležitosti a nástroje podpory

Štěpán Vojnár, Velvyslanectví ČR v Phnompenhu

Obchodní prostředí

- › Kambodža mýtů a realit (česky hovořící král, Rudí Khmerové, nejméně rozvinutá země – LDC)
- › Byznysová kultura je podobná jiným asijským zemím
 - › vztahová, převážně formální kultura
 - › vztahy je nutné navazovat na místě a dále rozvíjet

Výhody

- › Solidní makroekonomické ukazatele jako známka rostoucí prosperity (HDP 7 % ročně, nízká inflace, HDP per capita roste každý rok o cca 10 %)
- › Nenasycený trh, u mnoha oborů Čína nemusí být konkurencí
- › Široce rozšířená znalost angličtiny
- › Oproti jiným zemím regionu se lze hned na počátku snáze dostat k vysokým kontaktům

Nevýhody

- › Rozšířená korupce (Transparency International – 161. ze 180) – často vhodnější B2B spolupráce před B2G
- › Nízká konkurenceschopnost a exportní diverzifikace
- › Od 80. let je země silně závislá na rozvojové pomoci

Makroekonomické prostředí

Ukazatel	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Růst HDP (%)	7,1	7,2	7,0	6,9	6,9	6,8
HDP/obyv. (USD)	1090	1170	1280	1390	1500	1610
Míra inflace (%)	3,9	1,2	3,0	3,7	3,5	3,3
Nezaměstnanost (%)	-	-	-	-	-	-
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1,64	-1,69	-1,76	-1,91	-2,09	-2,25
Populace (mil.)	15,31	15,54	15,78	16,01	16,25	16,50
Konkurenceschopnost	95/144	90/140	89/138	94/137	110/140	
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	6/7	6/7	

odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

Obchodní vztahy ČR - Kambodža

- › Obchodní vztahy zatím stále na nízké úrovni
- › Roste obrat, ale jeho převážnou část tvoří kambodžský vývoz
- › Objem CZ-KH obchodu za posledních 5 let vzrostl 3x z 68 mil. USD v roce 2013 na 224 mil. USD v roce 2017
- › Český export tvoří 1 % celkového obratu, ale v letošním roce růst téměř 3x
- › CZ nejvíc dováží: textil a oděvy, rýži a jízdní kola
- › CZ nejvíc vyváží: motorová vozidla a jejich součástky, hliník a výrobky z hliníku, mechanické přístroje, plasty a výrobky z nich

Obchodní výměna v tis. Kč.

	Vývoz			Dovoz			Obrat			Saldo
	Kč	poř.	Index	Kč	poř.	Index	Kč	poř.	Index	Kč
2013	82 155	133.	177,0	1 247 148	65.	156,3	1 329 303	80.	157,4	-1 164 993
2014	15 406	159.	18,8	2 105 360	60.	168,8	2 120 766	72.	159,5	-2 089 954
2015	35 318	152.	229,2	2 751 044	60.	130,7	2 786 362	73.	131,4	-2 715 726
2016	42 482	148.	120,3	3 998 008	54.	145,3	4 040 490	67.	145,0	-3 955 526
2017	58 173	139.	136,9	5 153 192	53.	129,2	5 211 365	66.	129,3	-5 095 020
2018 (I-VIII)	91 786	118.	291,2	3 351 405	54.	96,7	3 443 192	66.	98,5	-3 259 619

Perspektivní obory – energetika

- › V rámci regionu je v Kambodži druhé nejnižší pokrytí elektřinou hned po Myanmaru
- › Klíčovým termínem je rok 2020, kdy mají mít všechny kambodžské obce přístup k elektřině. V roce 2030 má být alespoň 70 % populace napojeno na hlavní rozvodnou síť
- › Elektroenergetická soustava je ale celkově velmi fragmentovaná, řada venkovských oblastí čeká na připojení k národní přenosové síti
- › **Domácí energetický sektor nabízí příležitosti u menších energetických projektů a dodávek technologií do venkovských oblastí, kde bude dokončována elektrifikace ve 20. a 30. letech**
- › **Jde zejména o obnovitelné zdroje – malé vodní elektrárny, zařízení na zpracování biomasy, bioplynu ad. Klíčové jsou spolupráce s investory velkých infrastrukturních projektů a případné subdodávky**

Perspektivní obory – geologický průzkum a těžební průmysl

- › Kambodža je plně závislá na dovozech fosilních paliv a převážné většiny surovin. Země přitom disponuje vlastními zásobami uhlí, ropy, zemního plynu a nerostných zdrojů (měď, zlato, železná ruda, zinek, olovo, cín, bauxit, safír, rubín, kaolin ad.)
- › Sektor těžebního průmyslu je zatím málo rozvinutý, důvodem jsou chybějící studie, které by zmapovaly množství zdrojů i efektivnost těžby
- › První důl s hlubinnou těžbou (zlato) se otevře v roce 2019, jinak převážně povrchové dobývání (písek, štěrk pro stavební průmysl)
- › **Potenciální příležitosti se nabízejí v dodávkách technologií a zařízení pro průzkum a těžbu. Celkově se zájmy zahraničních firem zatím soustředí spíše na malé projekty, kde jsou schopny obstát i české firmy se svou nabídkou zařízení, služeb a geologického průzkumu**

Perspektivní obory – zemědělství a potravinářský průmysl

- › Kambodža stále ekonomikou, kde necelá 1/2 obyvatel pracuje v zemědělství
- › Nedostatečná technologická infrastruktura a nízká produktivita v dalším zpracování zemědělské produkce bariérou pro zvyšování konkurenceschopnosti v agrárním sektoru
- › **Tip na podnikatelský plán projektu B2B: Nové zemědělské technologie a inovativní postupy se v Kambodži uplatní při pěstování kaučuku, tropických plodů a pepře**
- › Doplnkově příležitosti i v exportu potravin a nápojů (ale trh je již značně saturovaný a nelze bez aktivní stálé přítomnosti)
- › **Příležitosti ve výstavbě zpracovatelských kapacit, transferu technologií a expertízách. Možnosti také v oblasti dodávek hnojiv, pesticidů a zemědělské a obalové techniky**

Perspektivní obory – vodohospodářství a odpadní průmysl

- › S výjimkou Phnompenhu jsou v současnosti pouze 2/5 městského obyvatelstva napojeny na rozvody pitné vody. 1/10 z nich jsou dostupné systémy kanalizace a čištění odpadních vod
- › **Do roku 2022 plánuje ADB, kambodžská vláda a další partneři vybudovat ve velkých kambodžských městech nové projekty (nové úpravný vody v Battambangu a Kampong Chamu, nové ČOV v Battambangu a rozšíření stávajícího sanitačního zařízení v Sihanoukville). Tendry (mohou se účastnit i CZ firmy) budou postupně vypisovány během let 2018-19**
- › **Zajímavá je i výstavba malých čističek pro menší komunity, města či hotelové rezorty**

Perspektivní obory – zdravotnictví

- › Zdravotní péče se potýká s nízkou důvěrou ze strany veřejnosti kvůli nedostatečnému vybavení veřejných zařízení a kvalifikace personálu pro složitější zákroky
- › Roste počet soukromých klinik i zájem ze strany kambodžské střední třídy investovat do kvalitní zdravotní péče
- › **Zájem je o zahraniční farmaceutika, která jsou na seznamu nejvíce dovážených produktů z EU**
- › **Příležitosti jsou také ve vybavení zdravotnických zařízení (přístroje, lůžka, nástroje a další pomůcky pro rutinní i složitější zákroky)**

Nástroje podpory – ekonomická diplomacie

- › Mapa globálních oborových příležitostí – MOP (sektorové priority)
- › PROPED (projekty na podporu ekonomické diplomacie)
 - › 2018 – mise geologického průzkumu a těž. průmyslu
 - › 2019 – follow-up geologický průzkum a těž. průmysl, strojírensko-technologický veletrh CIMIF
- › Poptávky a tendry (BusinessInfo.cz, UNIDO, Světová banka, ADB ad.)
- › Individuální služby pro české firmy (jsou zdarma – v Kambodži není ZK CzechTrade)
- › Ekonomické zpravodajství – www.mzv.cz/phnompenh

Nástroje podpory – ZRS

- › Všechny obory MOP jsou vhodné i pro zapojení firem do ZRS
- › Projekty B2B ČRA nejvhodnějším nástrojem v počáteční fázi obchodování s Kambodžou, dále Aid for Trade, subdodávky do MLP, tendry mezinárodních organizací a bank

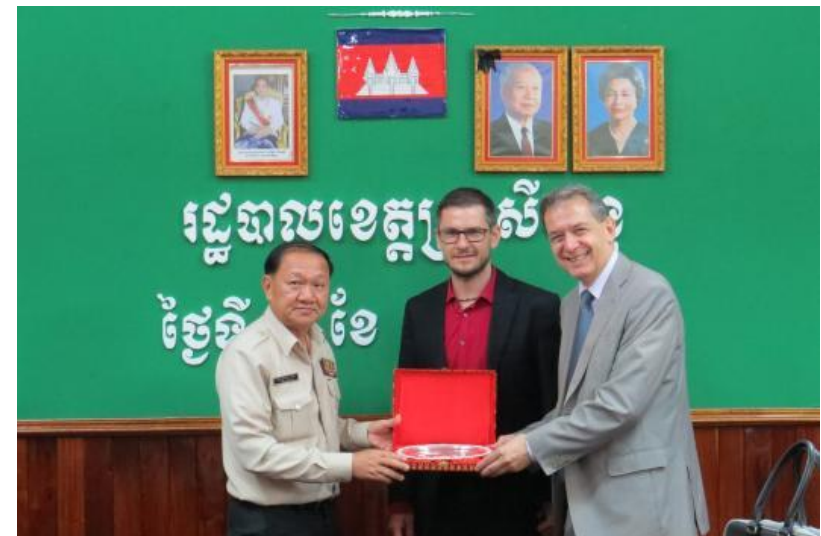
Tipy a doporučení z pohledu ZÚ (Program B2B)

- › Návrhy projektů doporučujeme před jejich podáním konzultovat se ZÚ
- › Finanční a dlouhodobá udržitelnost projektu, zájem projekt rozvíjet i po jeho skončení (B2B projekt je pouze podpůrný nástroj, nikoliv konečný cíl), otázka návazného financování a realizace u studií proveditelnosti
- › Expertní a analytické práce mohou zajistit i místní partneři
- › Závazky projektu by měly být splnitelné vzhledem k celkové době realizace
- › ZÚ může pomoci s realizací projektu (vlastní kontakty, podpora během jednání)

Program B2B – příklady asistence ZÚ

- › Dekonta – představení firmy Obchodní komoře pro provincie Siem Reap a Oddar Meanchey
- › G-Servis Praha – představení firmy vedení provincie Preah Sihanouk

Kontakt

Štěpán Vojnár
Velvyslanectví ČR v Phnompenhu
e-mail: stepan_vojnar@mzv.cz
Tel.: (855)16926000